

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Az új liturgia, különös tekintettel a debreceni viszonyokra.

5. A kátémagyarázat.

Az új, egységes istentiszteleti rendtartás a vasárnap délutáni istentiszteletekre nem teszi egyetemlegesen és kizárólagosan kötelezővé a kátémagyarázat tartását. Csak vagylagosan intézkedik, mondván, hogy: „vagy egyházi beszéd, vagy biblia-, vagy kátémagyarázat tartandó.” (9. § kisbetűs rész 3. bekezdése).

Itt legelőször csak mintegy zárójel között jegyzünk meg annyit, hogy nagyon szerettük volna, ha a rationalismus korából eredő, teljesen bibliátlan és lélektelen „*egyházi beszéd*” kifejezéssel az új liturgiában egyáltalában nem találkozottunk volna (annál kevésbé annak még textusfelvételi formául is ajánlásával, 8. lap!) és ha mellőzve láttuk volna az „*egyházi beszéd*” (tehát a tulajdonképeni „*prédikáció*”) és a bibliamagyarázat közti elavult formalisztikus-scholastikus megkülönböztetést. Dehát ez itt igazán csak pusztá elírás lehet. Elsősorban maga az új liturgia nagynevű szerkesztője az, akinek az ajkáról ember még nem igen hallotta ezt a rettenetesen száraz, hivatalos jellegű textusfelvevő formulát: „Egyházi beszédem alapigéi meg vannak írva itt, meg itt” — és aki, azt hiszem, nagyon sok áldottnál áldottabb igehirdetésével maga is nagyon meg volna akadva, hogyha valaki megkérdezné tőle, hogy: hát ez aztán „*egyházi beszéd*” volt-é, vagy bibliamagyarázat?

Térjünk a dolog lényegére.

A Heidelbergi Kátének istentiszteleti formák közt való magyarázása a vasárnap délelti órákon innen-onnan negyedfélszázados rendtartás a magyar református egyházban. Kisebbs-nagyobb egyházhatósági intézkedések egész serege rendeli el, illetőleg újítja meg kötelező voltát egész a legújabb korig. És ezek az intézkedések tudomásom szerint sehol és soha kifejezetten nem abrogáltattak, úgy, hogy a kátémagyarázatos istentiszteleteknek a legutóbbi félszázad folyamán egyházközseink túlnyomó

többségében „divatból kimenése” csak bizonyos hallgatag „elbirtoklás” alapján történt. Például, ha nem csalódom, éppen a debreceni egyházmegyének is van egy papíron mindmáig érvényben lévő rendelkezése, amely szigorúan megköveteli valamennyi kebelbeli egyházközség lelkipásztortól a kátémagyarázatok állandó tartását. Tudok esetet, amikor egy „azon helyről” elmozdított kebelbeli lelkipásztor e büntetésének indokolásában igen fontos (bár természetesen nem döntő) szerepet játszott a kátémagyarázás köteletségének rendszeres elhanyagolása is.

Az, hogy az új rendtartás nem kívánta a maga teljes rigorozitásával felújítani a régi rendet, csak helyeselhető. A bibliai Ige kimeríthetetlen gazdagságát nem volna bölcs dolog a délutáni istentiszteletekre szólóan egyszermindenkorra a Káté masszív formái közé szorítani. A kátémagyarázat virágkorához képest a mai életviszonyok tökéletesen megváltoztak és különösen a kisebb-nagyobb városi helyeken a vasárnap délutáni istentiszteleteknek nagyrésztben olyan közönségük van, amely előtt egyáltalán nem is gondolhat a templombamenetelre. Különösen az ilyenekre nézve volna nagy méltánytalanság, ha ők sohasem részesülhetnének a Biblia teljességéből szabadon merítő igehirdetés gazdag áldásaiban, hanem évről-évre kátémagyarázatot kellene hallaniok.

Ellenben nem ártott volna, hogyha az új rendtartás a kátémagyarázat ajánlása terén nem áll meg a pusztá vagylagosságnál. Mert így a következmény előrelátható: *egyetemesen kötelező intézkedés híján a kátémagyarázat még az eddiginél is nagyobb mértékben el fog sorvadni.* Mint ahogyan ez az elsorvadás a debreceni egyházban is már csaknem teljes mértékben bekövetkezett volna, hogyha az ispotályi lelkipásztor dicséretes kivételként nem rendezett volna úgy a Heidelbergi Kátének, mint a Helvét Hitvallásnak a megismertetésére jól sikerült ciklusokat (ami azonban még sem egészen az, aminek a valódi kátémagyarázatnak lennie kell!)

A kátémagyarázat elsorvadására pedig igen

rosszul talál egyházunknak éppen abba a korszakába, amikor nap-nap után egyre világosabban látjuk, egyre sűrűbben halljuk is, hogy egyházunk megújulásának útja csakis történelmi hitvallásunk vonalába eshetik.

Itt átadom a szót Erdély püspökének, Makkai Sándornak, aki mostanában hallott nagyszólyú királyhágón-inneni megnyilatkozásai egyikében többek közt a következőképen számol be az erdélyi református magyarság lelki vezetésében a legutóbbi évtized folyamán végbe ment nagy hitvallásos pálfordulásról:

„Vallástanításunk... ma egy olyan tanterven és tankönyvsorozaton épül fel, mely az első elemi osztálytól a hetedikig egyre táguló körben, de már a legelső osztályban is felöleli a Biblia, az egyháztörténet, az egyházi élet egész világát és pedig a Heidelbergi Káté alapján, melynek kérdései és feleletei az egészen átszövődve, az egészet összetartva, a végén a konfirmációi kátében összpontosulnak... Természetesen, először sok volt a panasz, hogy a könyvek nehezek, hogy a gyermekek nem értik a hitvallást stb. De mihelyt a *tanítók* és a *lelkészek* leszámoltak azzal, hogy nekik meg kell tanulniok és tudniok kell ezeket a könyveket, a gyermekek boldogan tanulják és csillogó szemmel mondják el a hitvallás felséges tanításait és az egyház élete értelmet, valóságot, szépséget nyert a szemükben... Igen áldásos következményei lettek annak is, hogy az ifjúsági és nőszövetségi *bibliakörökben* a Heidelbergi Kátét a bibliatanulmányozás vezérfonalává tettük és hogy sok helyen visszaállították a *kátémagyarázó* istentiszteleteket. De a legfontosabb és a legmesszebb kiható eredménnyel mégis az biztat, hogy a II. Helvét Hitvallást és a Heidelbergi Kátét a *lelkésznevelés, a teológiai oktatás* gerincévé tettük“ (Protestáns Szemle 1931. 364. lap).

Itt egy minden tekintetben követendő példa áll előttünk. És e példakövetéssel nem tanácsos addig várni, amíg a dolog egészen a körmünkre nem ég, vagyis amíg mi, anyaországi reformátusok, ha nem is ugyanazon formákban, de teljesen hasonlóerejű szorongatásnak ki nem leszünk téve, mint amilyenek igáját hordozzák elszakított testvéreink.

Ma az a helyzet, hogy mi, anyaországi magyar reformátusok, a mi sok tekintetben tényleg igen keserves helyzetünket nagyon sok üres panaszkodással és pusztá negációt jelentő fogcsikorgatással is nehezítjük. Látjuk a fölfejlődő veszedelmeket — bár rendszerint még most is csak az egyik oldalukról — de még mindig nem lett köztünk egyetemesen magától értődővé az a követelmény, amelyre Erdélyben már rég rájöttek: hogy a védekezés egyetlen hozzánk méltó és eredménnyel kecsegtető módja a *lelkekbe építeni belé a tiszta és következetes református keresztyén öntudat minden viharban megálló sáncfalait*. Ez pedig másként, mint hitvallásos nevelés, hitvallásos tanítás,

hitvallásos gyülekezeti munka és hitvallásos prédikálás által el nem képzelhető.

Még mindig, úgy az idősebb, mint az ifjabb nemzedékben nem csekély az olyan lelkipásztortestvérek száma, akiket az őszinte felháborodás hulláma önt el, ha vallásos összejövetelen egy énekeskönyvön kívüli „általános keresztyén“ (holott esetleg talán éppen külföldi presbiterianus körökből eredő) szép és mély éneket hallanak felzendülni, akik becsületesen meg vannak arról győződve, hogy a bibliakör és a vasárnapi iskola a szekta melegágya és akik teljes jóhiszeműséggel szimatolnak jezsuita szellemi hatást mindenütt, ahol igazi katolikus keresztyéni vagy általában lelki, esetleg tudományos értékekről református körökből is felhangzik egy-egy tárgyilagos elismerő szó — de akiknek a Heidelbergi Kátéből és a Helvét Hitvallásból való megvizsgáltatása nem egy esetben igen furesán ütne ki! Arról nem is szólva, hogy az ilyeneknek a legtöbb esetben úgy az igehirdetésben, mint a valláspedagógiai és gyülekezet-építő tevékenységében nagyító üveggel is alig lehetne fölfedezni valami hitvallásos vonást, annál kevésbé a hitvallásos gondolat és szellem programmszerű keresztülvitelét. De hát ez természetes is, mert az utóbbihoz már nem elég a fórumainkon nagyszerűen hangzó jelszavak ismételtetése, hanem szakadatlan kemény munka és alapos elmélyedés és a mi fő: az Ige világosságában folyvást megújuló lelki önrevízió is szükséges. Amit pedig pusztán a nyomtatott prédikációskötetek segítségével már nem lehet „eszközölni“.

Nagyon komolyan ajánlom a kérdés egységes rendezését. Az új rendtartás kiegészítendő volna egy olyan, az egyházkerületek által kezdeményezendő konventi rendelkezéssel, amely intézkednék, hogy a Heidelbergi Káté minden magyar református gyülekezet vasárnap délelti istentiszteletén mondjuk minden harmadik-negyedik esztendőben ötvenkét vasárnapon át egyvégtében végigmagyarázandó, a kettőnél több templommal bíró gyülekezetekben pedig templomról-templomra sorba menjen a kátémagyarázás kötelessége, úgy, hogy az ilyen nagy gyülekezetekben sohase legyen olyan esztendő, amikor valamelyik templomban ne folyának rendszeres kátémagyarázat.

A pusztá egyéni jószándékra bízni ezt a dolgot, ismétlem: a kátémagyarázat végleges elsorvasztásával fog egyet jelenteni. R. I.

HÍRADÁS

A debreceni református Kollégium tanítóképzőintézetének 75 éves jubileuma.

Hogy intézetünk nem kis távolságra pislogó mécsese a kultúrának, mutatja az, hogy Svájc lelkes, modern pedagógusa, a kreuzlingeni

tanítóképzőintézetnek szakkörökben nemcsak jól ismert, de irányító szereppel bíró igazgatója, dr. Schohaus Vilmos is megjelent ünneplő körünkben, hogy a svájciak üdvözetét elhozza s örömeikből ő is kivegye részét. Tisztességadását az állomásnál a helybeli tanítóegyesülettel karöltve az intézet ünnepélyes fogadtatással vizionozta, mely alkalommal az ifjúság, mely teljes számban vonult ki, svájci dallal, dr. Veress István igazgató, aki dr. Schohaus vendégszeretetét az elmúlt évben Kreuzlingenben élvezte, szívélyes, megleghangú üdvözzel fogadta.

Az ünnepség másnap, május 17-én, vasárnap délelőtt 1/211 órakor kezdődött. Az előkelő ünneplő közönség, dacára az ugyanekkor tartott revíziós gyűlésnek, zsúfolásig megtöltötte a Kollégium disztermét. Az ifjúság ének- és zenekara ünnepi nyitányt adott elő, melyet Bodnár Lajos zenetanár lendülettel vezetett.

Dr. Baltazár Dezső püspök magasztos, lelket megindító imájában Istennek adott hálát s kérte segítségét, hogy a multhoz hasonlóan a tudomány ezen világitó fáklyája ragyogjon tovább a jövőben is.

Karai Sándor kollégiumi igazgató a megjelent előkelőségek, képviselők s közönség üdvözlése után rámutatott a Kollégium történelmi jelentőségére, hogy évszázadokon keresztül más kerületeket is ellátott lelkészekkel, tanítókkal. Kidomborította, hogy a Kollégiumban nevelkedett tanítók mindig becsületére válnak a magyar közoktatásügynek.

Csenki Imre negyedéves tanítójelöltnek nagy sikerrel előadott zongorajátéka után dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgató ismertette költői szárnyalású előadásban az intézet kialakulását, történetét.

Az emlékezés lobogó fáklyáját gyujtotta meg az igazgató az intézet volt lelkésztanárainak, akik hosszú évtizedekkel ezelőtt is nemcsak oktattak, de a nevelés fáradságos munkáját is végezték. Végül abbeli hitének adott kifejezést, hogy intézetünk, mely a tiszta evangéliumi hit alapján harcol a haladó kultúráért, s amely már 1999 apostolt küldött ki a Kollégium szellemében a távoli kis falvakba is, nem semmisülhet meg, állania kell, ha átalakulásokon megy is keresztül.

Ezután következtek az ünnepi üdvözlők, kiknek mindenike tanubizonyoságot tett az intézet értékéről.

A debreceni egyház képviselőjében Molnár Ferenc lelkész, a város képviselőjében dr. Csűrös Ferenc közműv. tanácsnok, az egyetem képviselőjében dr. Kállay Kálmán hittudománykari dékán, lelkészképzőintézeti igazgató mondott üdvözlő szavakat. Dr. Schohaus Vilmos a svájci Kreuzlingen tanítóképzőintézetének igazgatója rámutat arra, hogy Svájc és Magyarország között a távolság dacára is mindig voltak szellemi kapcsolatok. Svájc sok pedagógiai eszmét exportált, de sokat is vett át külföldről.

Őt is jól érinti a magyar optimizmus, az a praktikus tanítóképzés, amit itt lát, ami hiányzik az ő hazájában; s amíg Svájcban az értelmi képzés dominál, konstatálja, hogy itt harmónikus halad vele a nevelés, az erkölcsi, vallásos nevelés is. Külön emlékezett meg arról, hogy a magas nívója a testnevelésnek őt meglepte.

A tankerületi főigazgató, Ady Lajos, a tanítóképzőintézeti tanárok országos egyesületének elnöke, Párty Endre, a helybeli tanítóképzőintézet igazgatója, dr. Papp Ferenc, az O. R. T. E. elnöke, Ormós Lajos szóltak ezután. Az intézetet üdvözltek távolból is a többek között a dunántúli, királyhágómelléki református püspökök, a budapesti theologiai akadémia, a zürichi állami tanítóképzőintézet, s még számosan. Az üdvözlések után az ifjúsági zenekar a Csokonai-nyitányt adta elő a közönség tetszésétől kísérve. Majd Fazekas István III. éves tanítójelölt szavalt el Bartók Jenő Miklósnak, intézetünk tanáranak ez alkalomra írt szép ódáját. A Csokonai-énekkar Himnuszával véget ért az ünnepség első része.

A második rész az intézet hősi halált halt tanítványai emlékeztének volt szentelve, ezúttal csak azoknak, akik az iskola padjai közül vonultak a harctérre; ezek voltak: Apostol Pál, Ármós Sándor, Barakonyi József, Duzs Kálmán, Kathó István, Lovász Miklós, Oláh Dezső, Szabó Gyula és Varga Gyula. Az aktív tanító-tanítványoknak a Kollégiumi Diákszövetség ezután fog emléket állítani.

A mű a keresztépületnek az első udvarra néző oldalán, a két kapuátjáró közötti részén van a falba állítva. A dombormű elesett hőst ábrázol, kit bajtársa támogatni igyekszik. A művészi alkotás megteremtőjének, Nagy Sándor debreceni református polgári leányiskolai tanárnak önzetlen fáradozásáért az intézet még akkor is kell, hogy hálás legyen, ha ő, az alkotó, az intézettel szemben mint visszajáró, ragaszkodó tanítvány csak a multért akart is fizetni.

Az emlékmű előtt az ifjúság énekszama után dr. Bartha Károly képzőintézeti tanár adózott beszéddel az elesett hősök emlékének. Mieink ők, nemcsak mint tanítványok, de a mi eszméinkért ontották fiatalon drága vérüket, mieink, mert hozzánk ragaszkodtak Doberdó riadójánál is, intézetünkhöz címzett levelükkel zsebükben mentek utolsó rohamra.

Utána az ifjúság énekkarának Hiszekegy-je hangzott fel s ezzel az ünnepélynek ez a része is véget ért.

Ez a historikum, mely kiegészítésre szorul annyiban, hogy az intézet igazgatója dr. Veress István külön könyvalakban megírta az intézet történetét.

Mi a jelen s a jövőendő?

A jelenből csak annyit, hogy az intézet igazgatója tette ismertté külföldön is nevünket személyes összeköttetése révén, ő fáradozott a bel-földi összeköttetések megteremtésén, fenntartásán. Az ő munkája s a jelenlegi szaktanárkar

értékei felől a jövő 100 éves jubileum lesz hivatva 25 év múlva, szintén mint historikumról, beszámolni. Sz. K

HALOTTAINK

Fekete pünkösztje volt az idén a debreceni reformátusságnak. Elsőnapján, a kora délutáni órákban hirtelen és váratlan meghalt

Debreczeni Ferenc,

református gimnáziumunk egyik legkiválóbb tanára és a IX. cserkészkerület ügyvezető elnöke. A legszebb férfikorban (39 éves volt), alkotóereje teljességében elköltözött, közszerepetben és becsülésben állott nagytudású tanító és meglelelkü nevelő férfimunkája javát a cserkészletnek áldozta, amelynek Debrecenben és a Tiszántúl való megszervezése és — ami még nagyobb dolog volt — megkedveltetése terén kivételes érdemei vannak. Jóformán teljesen ennek a gyönyörűsége nemzetépítő munkának élt tanári hivatásának példás teljesítésén kívül: érette nemcsak azt az áldozatot hozta meg, hogy családot nem alapított, hanem még tudományos ambícióit is háttérbe állította. Pedig ezen a téren is igéretes lépései voltak, egyfelől, mint szalontai finak, az Arany-kutatásban, másfelől a legújabb pedagógiai reformtörekvések világnézeti háttérének földerítésében, mely utóbbi nagyérdekű témához legutóbbi külföldi tanulmányi éve alatt szép és gazdag anyagot gyűjtött. Amint az életének legnemesebb lángjait a cserkészügy szolgálatában égette el, úgy még halála is — fájdalmasan szép megkoronáztatásként — ebben a jó munkában következett be. Pünköszt első napján, a jórészben általa megteremtett IX. cserkészkerület 10 éves jubileumán hatalmas országos cserkészünnepségek voltak Debrecenben, amelyeknek legfőbb rendezése, heteket igénybevevő súlyos munkával, az ő kezében volt. A déli díszfelvonulásról autón sietett vissza a nagyerdei táborba, hogy a délutáni nagy versenyhez az utolsó intézkedéseket megtehesse. Autója a Simonyi-úton összeütközött egy száguldó másikkal s Debreczeni Ferenc a nyitott kocsiból kiesvén, koponyaalapi törést szenvedett s azonnal meghalt. A megrázó eset országszerte mély megdöbbenést és igaz részvétet keltett, mert a nemes halottat éppen cserkészismunkássága révén mindenfelé, vallásfelekezeti különbség nélkül, szerették és nagyrabecsülték. Az elszakított királyhágómelléki kerület egyik legjelesebb pásztor, Debreczeni István szatmári lelkész, testvéröccsét gyászolja benne. Emlékezete örökre áldott!

Ugyancsak elsőnapján, egy heti súlyos, kínos szenvedés után elköltözött

Dr. Ferenczy Gyula,

a Tisza István-tudományegyetem nyugalmazott tanára, a debreceni egyház egyik helyettes

vallásitanító lelkésze és a homokkerti egyházkerület vezetője, 71 esztendő korában. Lapunknak úgy idősebb, mint ifjabb olvasóközönsége igaz szomorúsággal fogja tudomásul venni ezt a gyász hírt, hiszen a megboldogult a legnagyobb részüknek szeretett és igen népszerű tanára volt, előbb a kollégium akadémiájának egyik filozófiai, majd az egyetemnek egyik gyakorlati teológiai tanszékén, ahonnan mintegy tíz éven nyugalomba. Hosszú éveken át, igen jellegzetes, eredeti szellemben szerkesztette és kiadta lapunkat is. Ennek hasábjain vívta meg életének legnagyobb harcait, elsősorban az Országos Református Lelkészegyesület megalakulásáért, de azután általában a „magyar kálvinista demokráciának” azokért a politikai és társadalmi eszméiért és eszményeiért, amelyek élete végéig eltöltötték az ő érdekes egyéniségét és egyre újabb változatokban vetődtek ki szüntelenül fermentáló lelkéből. Rendkívüli tehetség volt, akinek minden legkisebb előszó-, vagy írásbeli megnyilatkozásán rajta volt valami sajátos zamat, különös keveréke az ősmagyar humornak, az őszövétségi prófétai szellem zordon felvillanásainak és egy olyanfajta politikai mentalitásnak, ami leginkább negyvenkilences sansculottismusnak volna nevezhető, minden kegyeletsértés nélkül, mert Ferenczy Gyula számára, benső, mély meggyőződése szerint, amelyért súlyos árat kellett fizetnie, az európai történet csúcspontja a reformáción kívül s annak logikus folytatásaként, a francia forradalom volt, a magyaré pedig az április 14-i nagytemplomi jelenet. Az egyetemről nyugalombavonulása után még hanyatlásában is izmos tehetségét a debreceni egyház szolgálatába állította s úgy a vallásitanításban (különösen az iparostanoncoktatás nagyon nehéz, de általa különös passzióval vállalt területén), mint a gyülekezetszervezés, misszió és evangélizáció terén (e legutóbbi téren Debrecenben kívül is, a Bethánia kötelékében) sokat, lelkesen és áldással dolgozott. Maradjon ez az áldás emlékezetén mindörökre!

R. I.

Református községekben minden község-házán készülő okmányra árvabélyeget! Egy-két filléreből hegyre várat így építhetünk.

KÜLÖNFÉLÉK

Az országos református tanáregyesület május 27-én tartotta évi közgyűlését Debrecenben, a kollégium dísztermében. Sokan összegyűltek, tisztességet tenni az elvesztett nagynevű elnök, Dóczy Imre emlékének. Róla szólt a közgyűlésen elnöklő S. Szabó József nagyszabású elnöki megnyitó beszéde, róla három előadás, Elekes Imrétől, Köblös Samutól és Szabó Mártontól. Nagy érdeklődés mellett folyt le az új elnök megválasztása. A központi igazgatóság Bes-

senyei Lajos elnöksége mellett foglalt állást. A választmány a békeség biztosítása érdekében szükségesnek látta S. Szabó Józsefet újra megkérni az elnökség elfogadására. Már remélhettük a legszerencsésebb megoldást, de a tanár-egyesület e régi nagyérdemű vezére némi lelki tusa után végleg elutasította magától az elnökséget. Bizonyára nem azért, mintha nem akarna forrón szeretett egyesületének bármily nagy áldozatot hozni, hanem, mert úgy vélte, hogy az adott helyzetben ezzel tesz a köznek szolgálatot. Nagyon sajnáltuk ezt az elhatározást és így a választmány újból kénytelen volt foglalkozni a kérdéssel. Most már két jelölttel jöttek: Bessenyeivel és Borsos Károllyal. Az elrendelt titkos szavazás rendén Bessenyei 131, Borsos 98 szavazatot kapott. Így Bessenyei Lajos lett az országos református tanár-egyesület új elnöke. Kívánunk neki eredményes munkálkodást és mindenek felett az egyesület kebelében az egyetértés biztosítását.

Kérelem. Hatodik gimn. osztályt végző kitűnő tanuló csekély díjazásért és ellátásért korrepetitorságot keres július és augusztus hónapokra. Cséplésnél, vagy más mezei munkánál felügyeletet, esetleg irodai munkát is vállal. Cím: Böszörményi Dezső, Debrecen, Dobó-utca 23. szám.

A debreceni homokkerti egyházközség is, mint a többi egyházzsón, áldozócsütörtökön szeretetvendégségre látta szívesen a konfirmált gyermekeket. Ifj. dr. Erdős József egyházközségi gondnok ez alkalommal a konfirmált gyermekeket a Heidelbergi Káté 32 példányával ajándékozta meg, felhíva a gyermekek figyelmét a Káté igazságainak tanulmányozására és befogadására.

Jobb későn, mint soha. Piros pünköst napján végre a debreceni szent ekklezsiában is kihirdettetett az új liturgia bevezetése, igen nagy megkönnyebbülésére mindazoknak, akik ennek eddigi elmaradásában, tehát az ország legelső református egyházközségének a törvényerejű zsinati szabályrendelettel szemben való ignoráló magatartásában kínosan érthetetlen és — ha tovább folytatódik — kihatásában föltétlenül erősen destruáló jelenséget láttak. A bevezetés módjára nézve azonban semmiképen nem tartjuk kielégítőnek a Vasárnap mult számában közölt lelkész-kari értesítést, amelyet ünnep első napján a templomokban felolvastak. Ilyet első hallásra megjegyezni senki sem tud és a Vasárnapot sem olvassa minden állandó vagy alkalmi templomlátogató. Az egész dolgot, jelentőségéhez képest, sokkal jobban és szebben kellett volna előkészíteni: a tulajdonképeni bevezetés előtt, cikkek, templomi és templomonkivüli előadások egész sorozatában kellett volna reá felhívni a gyülekezet figyelmét, rámutatva arra, hogy az új istentiszteleti rendtartás bizonyos tekintetben záróköve a magyarországi református egyház egysége kiépítésének, amelyhez az alapok éppen félszázaddal ezelőtt és éppen itt Debrecen-

ben, az első nagy országos zsinaton rakattak le. Ha már a Budai Gergely-féle füzetnek nagyobb számban való elterjesztése akadályokba ütközött, illeti volna legalább egy kis röplapot nyomtatni az egész ügy nagy jelentőségéről s a régi rendtartástól való eltérésekről (különös nyomatékkal és *magyarázólag* rámutatva a keresztesítés szertartásában behozott változtatásra és annak jelentőségére) s ezt osztani ki ünnep első napján a templomi tömegek között. A spórolás szent jelszavával itt épp úgy nem lett volna szabad éppen a debreceni egyháznak visszaélni, mint ahogyan nem illeti ugyane jelszóval megvonni az ezévi konfirmándusoktól az évek óta kapott hatvan filléres emlékkönyvecskét, amelyet azok most is igen vártak. Azután: a Konvent világosan úgy rendelkezett, hogy az új liturgia bevezetésének a *presbiteriumon keresztül kell megtörténnie*, a dolog jelentőségének megfelelő ünneplés formában. Mi alapon maradt el ez Debrecenben, miért intézte itt az egésztest önhatalmilag a lelkészi kar? Továbbá: a lelkészi karnak a Vasárnapban olvasható értesítése szerint a vasárnap és ünnepnap délelőtti és délutáni istentiszteletek *ugyanazon* sorrenddel fognak végeztetni. Az új Rendtartás világosan mást rendel (11. lap) s amivel a lelkészi kar az evvel való szembehelyezkedését indokolni látszik, az részben homályos, részben pedig nem helytálló. Végül: a temetésekkel illetően nem említették az új Rendtartás abbéli rendelkezése, hogy bár a debreceni és hasonló tömegegyházak számára a sírhoz való, egyébként kötelező, lelkészi kikísérés alól s általában azon elv alól, hogy a temetési szertartás lelkész nélkül nem végezhető, *felmentés* adatott, *de egyidejűleg az a rendelkezés is tételelt, hogy a kántorok többé nem temethetnek pusztán énekszóval*, hanem egy rövid liturgiát fel kell olvasniok a szertartás alkalmával, illetőleg a sírnál. Tehát a pusztán énekszós temetést, ami az Ige egyházában különösen lélektelen és félig-meddig pápistas dolog volt eddig is, nem szabad tovább fenntartani az új Rendtartás szerint s a kényszerhelyzetből egyideig kántorok kezében hagyott temetéseken is kell hangzania ezután Igének és imádságnak. — Igazán nem kötelezők iratja velünk mindezeket, hanem annak a nagy érdeknek az átgondolása, hogy Debrecennek mégis csak minden jóban legelől kellene járnia — még abban is, ami pénzbe kerül, hát még aztán abban, ami nem is kerül pénzbe, csak egy kevés fáradságba, megrögzött rossz szokások és tévképzetek levelezésébe, és annak a komolyan vevésébe, hogy Debrecennek is parancsol a Zsinat — de sőt még az esperes úr is.

R. I.
A sárospataki főiskola 400 éves fennállásának jubileumával kapcsolatos ünnep október 1-én veszi kezdetét, melyen a Kormányzó úr is részt vesz. A Kormányzó urat a részvételre Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok vezetésével küldöttség kérte fel.

Lehet-e egyházunkban presbiter, aki a szociáldemokrata pártnak tagja? Erről a nagy-

jelentőségű kérdéstről tartott vitaestét a pápai hittanhallgatók köre. Nem ártana e kérdéssel másoknak is intenzíven foglalkozni.

Pápa városa a pápai főiskolának jubileuma alkalmával felállítandó Petőfi- és Jókai-szobor költségeire 4000 P-t adományozott. Ugyancsak a jubileum alkalmából kimondotta a közgyűlés, hogy főiskolai segély-alapítványt létesít s e címen évenként 300 P-t felvesz költségvetésébe.

A királyhágómelléki egyházkerület területén statisztikai adatok alapján megállapítást nyert, hogy a különböző jellegű középiskolákba 920 református növendék jár. A szám rendkívül csekélysége komoly aggodalomra ad okot, amennyiben az egyház rövidesen szűkölködni fog intelligens vezetőkben. A növendékek közül Nagyváradon 319, Szatmáron 271, Aradon 74, Temesváron 64 tanul.

Magyarországon a Statisztikai Hivatal kimutatása szerint 1930-ban 4902 ember dobta el magát az életet, közülök 2777 férfi és 2125 nő, 3084 római katolikus, 82 görög katolikus, 1132 református, 292 evangélikus, 22 görögkeleti, 5 unitárius, 283 izraelita és 2 más vallású. Az élettől 17.9% gyógyíthatatlan betegség miatt, 19.3% anyagi gondok, 12% családi viszály, 12.3% családás miatt vált meg.

Kecskeméten felemelték a konfirmándus gyermekek korhatárát s lehetőleg 14 éven alul nem konfirmálnak.

Csikesz Sándor egyetemi tanár a Tisza István Tudományos Társaságban május 19-én tartotta meg a Déri-múzeum dísztermében nagyértékű székfoglaló előadását „A református valláspedagógia válsága és a megújulás módja” címmel. A nyomtatásban is megjelenő nagyszerű előadásra már előre felhívjuk a figyelmet.

Szülők figyelmébe. A hajdúnánási református reálgimnázium (francianyelvű tanfolyammal) szeptemberben egy kisebb, családi jellegű internátust szándékozik megnyitni 20 tanuló számára, egy barátságos környezetű, 6 szobás úri lakásban, melyet most örökölt. A vezető tanár, aki cserkésztsízt, a tanulókkal egy födél alatt lakik, tehát a leggondosabb ellenőrzés alatt lesznek. A csendes vidéki város ideális környezetet nyújt az erkölcsi nevelésre, az osztályok csekélyebb létszáma pedig az elmélyedő egyéni tanításra. (Az alsóbb osztályokban 35—40, a felsőbbekben 25—30 tanuló van.) Az internátus megnyitása attól függ, hogy június 20-ig lesz-e elég jelentkező. A tartásdíj havi 65, illetőleg évi 650 P-re van tervezve. Első évben kedvezmény nem adható. Elsősorban reformátusok vehetők fel. Előzetes jelentkezést elfogad és bővebb tájékoztatást nyújt a reálgimnázium igazgatósága.

15 üres hely az Otthon Misszióban. 50 férőhelyünk van, állandó létszámunk csak 30—35. Többben még sohasem jelentkezték. Aki nem szeret és nem akar dolgozni, az nem jön hozzánk. Ezért vannak üres helyeink.

Hogy e helyek felhasználatlanul ne maradjanak, elhatároztuk, hogy gondozásba veszünk néhány beteges, aggkori, vagy más gyengeségben szenvedő férfit és nőt. Képzett ápolónők van, szeretetteljes, gondos bánásmódot, rendes étkezést, jó lakást tudunk nyújtani. Intézetünk 1500 négyszögöles kert közepén fekszik, levegője pormentes. Az így felveendő férfiakat és nőket elkülönítjük többi gondozottjainktól. Az emberszeretetnek és Isten országa ügyének akarunk szolgálatot teljesíteni, akkor, amidőn egyes családokat megszabadítunk attól a sokszor megoldhatatlan problémától, melyet az ilyen beteges családtag ápolása számukra jelent. **Kőművesmunkára** vonatkozó felhívásunk sikerrel járt. Munkanélküli gondozottjaink jórésze ebben talált munkát s nagyon kérjük, ha valami kőművesmunka akad valahol, bennünket is szíveskedjenek ajánlattételre felhívni. **Otthon Misszió** Pesterzsébet, Pázmány u. 28.

A református jelvény ügyében közöljük lelkésztársainkkal s általuk híveinkkel, hogy a Jeney István nyug. ezredes úrral a Kálvineumok támogatását célzó különböző akciók tárgyában kötött szerződés **1930 május 10-én** megszűnt, ennek következtében a szintén ezen akció körébe tartozó református jelvény kálvineumi vonatkozása szintén hatályát veszítette, minélfogva ezt a képet ezentúl a Kálvineumra hivatkozással senki forgalomba nem hozhatja és nem árusíthatja. Felhívjuk lelkésztársainkat, kísérik figyelemmel a református jelvény esetleges további terjesztése és árusítása körülményeit s ha valaki a Kálvineum nevében, vagy megbízásából, vagy javára, egyszóval a Kálvineum nevének említésével ajánl és árul ily képet, azt azonnal jelentsék a polgári hatóságnál s ezúton akadályozzák meg a Kálvineum nevével való visszaélést. **Kiss Ferenc**, elnök.

Lelkészválasztás Hajdúbagoson. Példás, szép egyetértéssel azt határozta el a hajdúbagosi presbiterium, hogy a gyülekezet hangulatára támaszkodva, kéri a megüresedett lelkészi állásnak meghívás útján való betöltését. Meghívandóul jelölték meg Kardos Lajos debreceni segédlelkészt. Az egyházmegyei elnökség a törvény által előírt hivatalos eljárás napjaul május 25-ikét, pünkösd másodnapját tűzte ki s Uray Sándor lelkészi és dr. Szücs Géza világi tanácsbírókat bizta meg, kiknek vezetése mellett a meghívási eljárás a legszebb rendben folyt le s a gyülekezet tekintélyes nagy többsége foglalt állást a Kardos Lajos meghívása mellett. Az ő személyében a bagosi gyülekezet kiválóan szelídlelkű s fáradhatatlan buzgalmú lelkipásztort nyert, ki a debreceni gyülekezetben is tekintélyes munkát végzett a belmisszió terén. — Érdekes, hogy a bagosi hívek kifejezetten erre vágnak, hogy nekik belmissziós papjuk legyen, ki bibliaórákat tartson, vasárnapi iskolát vezessen, az ifjúságot nevelje. Legyen áldás az új pásztoron és a régi, szép gyülekezeten. (*Tanácsbíró.*)

A régi patronus főurak utóda. Gróf Degenfeld Pál, a tiszántúli református egyházkerület főgondnoka, aki a Védőszövetség néven indult nagy szociális vállalkozás ügyét eleitől kezdve meleg érdeklődéssel kísérte, az Országos Református Szeretetszövetség céljaira mintegy 10,000 P értékű értékálló részvényt adományozott alapító tagsági-díj címén s ezzel ezidő szerint a Szövetség legbőkezűbb patrónusa lett. „Aki szűken vet, szűken is arat; és aki bőven vet, bőven is arat, mert a jókedvű adakozót szereti az Isten. Mert e tisztnak szolgálata nemcsak a szentnek szükségét elégíti ki, hanem sok hálaadással bőséges az Isten előtt.” (II. Kor. 9. 6, 7, 12.)

A KIE-mozgalom programja. A kecskemeti nemzeti konferencia mellett, mely aug. 20—23. között megy végbe, még három kisebb táborozása lesz a keresztyén ifjúsági egyesületi mozgalomnak. KIE cserkész-tábor lesz július folyamán Dunavecse, 12—17 éves serdülő fiúk részére Balatonszárszón lesz „Úttörő-tábor”, július 22—26 között, részvételi díja 13 pengő. Vezeti Töltéssy Zoltán. Általános üdülés lesz ugyancsak a jól felszerelt balatonszárszói táborban, július 27—augusztus 3. között, melynek részvételi díja (szállás és napi háromszori étkezés) 2.50 pengő naponként, déli vasúti igazolvány ára 1 pengő s jelentkezési díj 2 pengő, azaz négy napos üdülés 13, hat napos üdülés 18 pengőbe kerül. Vezeti Dobos Károly. Részvétel tetszés szerinti napokon. Jelentkezni lehet: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, VIII., Horánszky uca 26., I/9.

Felvétel Diákokthonba. A békésmegyei Szeghalom községben Péter András fejedelmi hagyományából alakult református reál-gimnázium Diákokthonába megkezdődtek a következő tanévre való előjegyzések és felvételek. Havi teljes ellátás díja 50 P. Érdeklődők a Diákokthontól részletes felvilágosítást kaphatnak. Ha egy családból több gyermeket adnak be, indokolt esetben még a meghirdetett díjból is lehet némi mérséklésre számítani. Ha a létszám megtelne, felvételnél a jelentkezés sorrendje a döntő, ezért ajánlatos minél előbb jelentkezni.

Szerkesztői üzenetek.

O. S. Nyb. Kivételes esetektől eltekintve, megkívánjuk, hogy a gyülekezetekben folyó mindennemű munkáról szóló tudósítások vagy magától a lelkipásztortól származzanak, vagy legalább is az ő ellenjegyzésével legyenek ellátva.

Sz. K. Helyt. Nagyon köszönjük s egyben bocsánatot kérünk, hogy nagy anyagunk miatt, csak megrövidítve közölhattuk a szépen megírt tudósítást.

TARTALOM; R. I.: Az új liturgia, különös tekintettel a debreceni viszonyokra. — Híradás: Sz. K.: A debreceni református kollégium tanítóképző-intézetének 75 éves jubileuma. — Halottaink. — Különlélek. — Hivatalos értesítés: Pályázat.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1367—1931. szám.

Pályázati hirdetés.

A felsőszabolcsi református egyházmegyébe kebeleztet *dögei* egyház lelkipásztori állására pályázatot hirdetek.

Javadalom:

1. 230 □-öl területű házikert.
 2. 436 □-öl területű lakóház, udvarral és melléképületekkel.
 3. 38 katasztrális hold és 990 □-öl területű tagosbirtok haszonélvezete.
 4. 77 véka (32 literrel számított) tisztabúza.
 5. 189 véka (32 literrel számított) gabona.
 6. Nyolc öl fa megváltási ára címén 128 aranykorona (à 136 pengőfillér).
 7. Szénaváltás fejében 306 aranykorona (à 136 pengőfillér).
 8. Az egyház hívei által ezelőtt teljesített szolgálmányokért (szántás, aratás) 72 aranykorona (à 136 pengőfillér).
 9. Ártéri adókárpótlás 72 aranykorona.
 10. Stóla az egyházkerületi határozat szerint.
 11. A lelkész által fizetendő minden néven nevezendő adó a 3. pont alatti tagosbirtokért.
 12. A 7. pont alatti szénaváltás-pénzből fizet a lelkész a tanítónak 32 aranykoronát.
 13. Minden e díjlevélben felsorolt fizetési tárgyak az egyház által mint fixum fizetettnek a lelkész részére.
 14. A 4., 5., 6., 7., 8., 9. tétel alattiakat köteles egyház minden esztendőben december hó 31-ig kifizetni lelkésznek.
Megváltandó beruházási költség nincs.
Kötelezettség:
 15. Az összes lelkészi teendők ellátása.
- Pályázati határidő: 1931 június hó 20. déli 12 óra.
Állás azonnal elfoglalandó a választás jogerőre emelkedése után.
Az E. T. rendelkezései szerint felszerelt pályázatok, melyek válaszbélyeggel látandók el, Kovács Lajos espereshez (Kisvárd) küldendők.
Debrecen, 1931 május 21.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntöde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevé,

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS
vasnagykereskedése
Debrecen.
Alapította 1819-ben Sesztina János.
*
Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931-1171

Legszebb ajándék!!

Dr. Révész Imre: **Imádkozó magyar** című imakönyve a református közönség számára.

	Pengő
Papírkötés, vörös metszéssel	1·20
Egészvásznon, vörös metszéssel	2·20
Párnázott, díszvásznon, vörösmetszéssel	4·50
Párnázott, valódi bőrkötés, arany metszéssel, tokban	8·40

Konfirmációi ajándékul legalkalmasabb és a magyarországi legnagyobb egyházak által elismerésben részesített és állandóan vásárolt

Dr. Erdős Károly: **Az én vallásom** című kis könyve, ára —'66
Harmadik, bővített kiadás. Eddig 38,000 példányban forog közkézen.

Legfinomabb celluloid kötésű, új énekeskönyvek, aranydíszítéssel 11.—
Legkisebb, új énekeskönyvek, legfinomabb bibliapapíron nyomva, igen finom és rendkívül izléses bőrkötésben 14.—

Ezenkívül dísz-zsoltárokban és imakönyvekben óriási választék!

Dr. Halmi János: **Református keresztyén Kis Káté a Heidelbergi Káté alapján.** 1.—
Nagy István: **Debreceni konfirmációi Kis Káté** —'20
Dr. Révész Imre: **Öntudatos hit** . . . —'60
Dr. Ferenczy Gyula: **Kálvinista Kis Káté** 1·60

Konfirmációi emléklap, egyszínű nyomás	—16
„ „ kétszínű nyomás	—12
„ „ négyszínű nyomás	—20

„MÉLIUSZ“

könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedés
Debrecen, Ferenc József út 26.